Nr 110.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående överlåtelse av mark till lantförsvaret att användas till förläggningsplats och övningsfält för Fälttelegrafkåren; given Stockholms slott den 12 mars 1915.

Under åberopande av närlagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att den 14 mars 1916 till lantförsvaret, för att användas till förläggningsplats och övningsfält för Fälttelegrafkåren, överlåtas dels från domänstyrelsen de under styrelsens förvaltning varande lotterna nr 1—4, 7 och 12—21 om tillhopa 38,5390 hektar av norra skiftet av Uppsala hovstalläng, dels ock från Ultuna lantbruksinstitut den del av Kungsängen, som faller inom de å en vid statsrådsprotokollet fogad karta angivna fulldragna blåa linjerna och i areal innehåller 86 hektar,

att, såsom vederlag för sistnämnda överlåtelse, utöver viss gottgörelse i penningar, till Ultuna lantbruksinstitut den 14 mars 1916 från domänstyrelsen överlåtes södra skiftet av Uppsala hovstalläng, med undantag dock för därå befintliga lägenheten Grönvik, som med en areal av 50 ar torde för domänfondens räkning få till Ruben Jansson, som äger därå befintliga byggnader, försäljas för en köpeskilling av 1,000 kronor,

samt att nyssnämnda överlåtelser från domänstyrelsen må ske mot den ersättning, Kungl. Maj:t kan bestämma, eller efter motsvarande nedskrivning i statens domäners fond.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

B. B. E. Mörcke.

Utdrag ur protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning inom lantförsvars- och jordbruksdepartementen anförde chefen för förstnämnda departement, statsrådet Mörcke, följande:

»Genom brev den 18 juli 1913 förordnade Kungl. Maj:t, *att* arméförvaltningens fortifikationsdepartement skulle för en kostnad av högst 19,000 kronor i enlighet med uppgjord beräkning och å plats, som Kungl. Maj:t förklarade sig vilja framdeles bestämma, låta uppföra hangarer och förrådsbyggnad för förvaring av arméns flygmateriel, *att* arméförvaltningens civila departement skulle av omhänderhavande medel förskjuta härför erforderligt belopp, högst 19,000 kronor, för att sedermera hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande från den s. k. Björkqvistska fonden, *samt att* fortifikationsdepartementet skulle snarast möjligt

till Kungl. Maj:t inkomma med förslag å plats för den militära flygskolan, avseende alternativt provisorisk och definitiv förläggning.

Till åtlydnad härav föreslog *fortifikationsdepartementet* uti skrivelse den 9 augusti 1913, efter verkställd undersökning, att viss del av den till Ultuna kungsladugård upplåtna Kungsängen måtte snarast möjligt i och för anordnande därstädes av militärt flygskolefält överlämnas till lantförsvaret, ävensom alternativt, därest Kungl. Maj:t icke skulle finna sådan överflyttning för det dåvarande böra ske, att den militära flygskolan måtte provisoriskt förläggas i sydvästra hörnet av Första och Andra livgrenadjärregementenas övningsfält Malmen.

Såsom motivering för förslaget i fråga om plats för flygskolans definitiva förläggning framhöll fortifikationsdepartementet i nämnda skrivelse, att då Uppsala med hänsyn till definitiv förläggning måste anses vara lämpligaste platsen, hade departementet först undersökt, huruvida för flygskolan användbart fält funnes att tillgå å där förlagda regementens övningsfält. Att å dessa avskilja lämplig plats för flygskolan hade emellertid visat sig vara omöjligt; den enda större, öppna plats, som funnes, låge omedelbart framför artillerikasernen och utgjorde artilleriregementets körövningsplats samt kunde ej fråntagas regementet, varförutom nämnda plats vore för liten att användas såsom flygskolefält, enär ett sådant borde vara 800—900 meter i kvadrat. Det hade således ej återstått annat än att gå utanför regementenas övningsfält och hade härvid först undersökts det söder om infanteriregementets fält belägna öppna Hammarbyfältet. Detta hade nog kunnat apteras till flygfält, men dels låge det ur förläggningssynpunkt väl långt från Uppsala och järnvägen, dels torde förvärvandet av detta fält, som utgjordes av odlad mark i enskild ägo, bliva mycket dyrbart. Därefter hade fältet vid Valsätra undersökts, men hade härvid befunnits, att det skulle bliva alldeles för dyrbart att i lämpligt skick sätta detta fält, som jämväl vore väl litet. I övrigt gälde även om detta fält, och det i ännu högre grad, vad nyss sagts om Hammarbyfältet. Då å övriga håll ej i truppövningsfältets närhet funnes plats för ett flygfälts anordnande, hade undersökningen fortsatts på östra sidan av Fyrisån och hade därvid befunnits, att å den till Ultuna kungsladugård upplåtna Kungsängen skulle utan nämnvärda kostnader kunna anordnas ett rent av idealiskt flygfält. För att haverier och därav föranledda olyckshändelser och kostnader måtte så mycket som möjligt förebyggas, måste nämligen ett skolflygfält vara så öppet och jämnt som möjligt; och just så vore här fallet. Härtill komme, att Kungsängen redan tillhörde staten, och att ett där förlagt flygfält erhölle lämplig storlek och form samt vid behov utan svårighet

kunde utvidgas, varförutom Kungsängen dels hade ett ur förläggningssynpunkt synnerligen lämpligt läge på lagom avstånd från staden samt invid en järnvägs- och landsvägsknutpunkt, dels ock såsom gränsande till Fyrisån med dess ej långt därifrån liggande utvidgningar, Övre och Nedre Föret, medgåve övningar med hydroaeroplan, vartill även den närbelägna Mälaren inbjöde. Fortifikationsdepartementet hade därför ansett, att någon ytterligare undersökning angående definitiv förläggningsplats för flygskolan ej erfordrades. Att den intill Fyrisån gränsande delen av ängen under vissa årstider stundom bleve något sank, medförde ej heller någon nämnvärd olägenhet, då fältet i övrigt bleve tillräckligt stort för flygövningar även under sådan tid och då den omgivande trakten från nordväst över norr och öster till sydost i stor utsträckning vore synnerligen lämplig för upp- och nedstigningar. För flygskolans byggnader funnes lämplig plats å fältets nordöstra hörn, där grunden syntes vara god.

Hörd över fortifikationsdepartementets förslag framhöll *styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut* i skrivelse den 23 augusti 1913, att arealen av den del utav Kungsängen, som enligt fortifikationsdepartementets ovanberörda förslag skulle överlämnas till lantförsvaret, syntes utgöra omkring 70 hektar, och att marken bestode av lätt och lös lerjord, till allra största delen åker av yppersta och värdefullaste beskaffenhet. Läget vore sådant, att täckdikning icke kunde användas. Skulle jordens brukande upphöra och de öppna dikena igenläggas, komme med all säkerhet, efter vad erfarenheten från närliggande områden utvisade, marken att försumpas och stark tuvbildning att inträda. De i framställningen åberopade utvidgningarna av Fyrisån, nämligen det till Kungsängen men ej till det ifrågasatta flygfältet gränsande Övre Föret och det på andra sidan lantbruksinstitutet belägna Nedre Föret, vore båda så igenvuxna, att knappast någon avsevärd öppen vattenyta funnes utom den sommartiden mycket livligt trafikerade segelleden. I sin helhet utgjordes Kungsängen av 124,73 hektar åkerjord och 62,39 hektar ängsmark. Åkerjorden, fruktbar svämlera, kunde betecknas såsom den bästa i Uppland och lämnade säkra skördar synnerligast av foderväxter, hö och rotfrukter. Ängen användes på så sätt, att densamma först skördades till hö och därefter under höstmånaderna lämnade ett värdefullt bete för en större kreatursflock. Skulle Kungsängen avhändas Ultuna, uppstode rubbningar, som för egendomen och lantbruksskolan bleve i hög grad menliga. Ultuna egendom skulle komma att lida stora förluster, dels direkt därigenom att den avsevärda inkomst, Kungsängen nu lämnade, förlorades, dels indirekt på så sätt att Ultuna gård, som bestode av en hård, svårbrukad lerjord,

utan Kungsängen med all säkerhet ginge tillbaka i bördighet. Ultuna gård kompletterades nämligen på ett synnerligen lyckligt sätt av Kungsängen. Under torra år, då grödan vid Ultuna i regel bleve dålig, finge man vid Kungsängen de bästa skördarna. Odlingen av hö vore på Ultuna alltid vansklig, vallarna ginge ofta icke till; Kungsängen vore däremot en god fodergård. Rotfrukter kunde icke i nämnvärd grad odlas på Ultuna hårda lerjord, då Kungsängsjorden däremot vore synnerligen lämplig härför. Vid Ultuna hölles ett mycket större antal djur, än som svarade mot denna gårds areal, och möjliggjordes detta endast därigenom, att en stor mängd rotfrukter, stråfoder och säd årligen fördes från Kungsängen till Ultuna och där utfodrades. I följd härav erhölle Ultunajorden en rikligare gödsling med kreatursspillning, än som under andra förhållanden skulle vara möjlig, och vore detta säkraste sättet att hålla den styva leran i kultur. Skulle Kungsängen förloras, måste kreatursbesättningen vid Ultuna minskas i avsevärd mån, och bleve följden härav minskad gödseltillgång och så småningom minskad avkastning av Ultuna styva lera, enär bördigheten på denna jordart icke kunde uppehållas på annat sätt än genom riklig användning av ladugårdsgödsel, där inga andra mullbildande ämnen funnes tillgängliga. Jordbruket vid Ultuna skulle efter Kungsängens frånskiljande bliva i hög grad vanskligt och för varje år allt mera beroende av väderleksförhållandena. Undervisningen vid lantbruksskolan komme även att lida betydande avbräck genom Kungsängens frånskiljande. Elevernas praktiska utbildning skulle bliva alltför ensidig, då endast kännedom om styv leras behandling skulle vinnas. Nu däremot förvärvade eleverna under sina arbeten vid Kungsängen även grundlig erfarenhet i lättare jords bearbetning, rotfruktsodling i större skala samt ängskultur, vilket för blivande jordbruksförmän vore ett oeftergivligt villkor. Då det ifrågasatta flygfältet innefattade ungefär hälften av Kungsängens åkerareal och detta den bästa delen därav, skulle områdets avstående således medföra, att Ultuna gård ginge tillbaka i bördighet och avkastning, och att undervisningen vid lantbruksskolan icke kunde bedrivas i den omfattning och på det sätt, som överensstämde med vår tids fordringar. Även för lantbruksinstitutet skulle genom Kungsängens frånskiljande betydande olägenheter uppstå av samma slag, som förut anförts beträffande lantbruksskolan, ty jämväl för institutets elever måste Kungsängen i stor utsträckning användas såsom demonstrationsmaterial, särskilt beträffande lättare jords brukningsmetoder, rotfrukts- och foderväxtodling samt ängsskötsel, och försök på dessa områden vore dit hänvisade. I detta sammanhang måste även framhållas, att Kungsängen erbjöde de lämpligaste

förhållandena för provning av en stor mängd lantbruksredskap, vilket vore ett villkor för framgångsrikt bedrivande av verksamheten vid den statens redskapsprovningsanstalt, som vore förlagd till Ultuna. Med åberopande av vad sålunda anförts, ville styrelsen uttala, att bifall till fortifikationsdepartementets framställning skulle för Ultuna lantbruksinstitut, lantbruksskola och egendom medföra högst avsevärda olägenheter, såframt icke fullgod ersättning i annan mark bereddes för det frångångna området. Med den knappa tid, som stått till styrelsens förfogande, hade styrelsen icke kunnat verkställa någon utredning om möjligheten av sådan ersättning och om de kostnader, som därigenom skulle föranledas.

I anslutning till vad sålunda av styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut anförts, avstyrkte *lantbruksstyrelsen* bifall till fortifikationsdepartementets framställning.

Vid föredragning inför *Kungl. Maj:t* den 29 augusti 1913 upptogs därför till avgörande endast frågan om flygskolans provisoriska förläggning och bestämdes härför viss del av Malmen.

Omedelbart därefter anmodade dåvarande chefen för lantförsvarsdepartementet lantbruksstyrelsen att låta genom styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut verkställa utredning angående möjligheten av att bereda institutet ersättning för den del av Kungsängen, som enligt fortifikationsdepartementets förslag skulle överlämnas till lantförsvaret, samt rörande de kostnader, som därav kunde föranledas, ävensom att, vid berörda utrednings överlämnande, avgiva det utlåtande, vartill omständigheterna kunde föranleda.

Lantbruksinstitutets skrivelse den 8 januari 1914.

I anledning härav uppgav styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut i skrivelse den 8 januari 1914, att ersättning för nämnda del av Kungsängen lämpligen skulle kunna beredas därigenom, att till institutet upplätes det omedelbart söder om Kungsängen belägna *södra* skiftet av Uppsala Hovstallängar i Danmarks socken. Detta skifte vore för närvarande utarrenderat i smålotter. Arrendetiden utginge visserligen först den 14 mars 1917, men arrendatorerna vore kontraktsenligt skyldiga att mot skälig ersättning avstå marken dessförinnan, om så å kronans vägnar fordrades för allmännyttigt ändamål. Skiftets areal utgjorde enligt uppgift 97,588 hektar, men jorden å Hovstallängarna vore i avsevärt sämre hävd än Kungsängsjorden, varjämte avståndet till gårdens byggnader, vilka skulle komma att ligga i ett hörn av den nya ägofigu-

ren, bleve betydligt större, varigenom alla arbeten komme att försvåras och fördyras. På grund av det stora avståndet till gårdsbyggnaderna bleve det även nödvändigt att å det nya området uppföra flera lador för sädens och fodrets bevarande, varjämte vägar behövde anläggas och förbättras, diken och gravar upprensas och fördjupas; och då en stor del av ifrågavarande skifte under en lång följd av år burit gräs utan att erhålla någon gödsling, skulle även en tid framåt bliva nödvändigt att inköpa gödselmedel för att återställa jordens växtkraft. De kostnader, som skulle betingas av ovanstående förbättringars genomförande, kunde beräknas till omkring 30,000 kronor, och då Ultuna egendom saknade medel för bestridande av desamma, erfordrades ett särskilt statsanslag å nämnda belopp.

Chefens för fortifikationen promemoria den 28 mars 1914.

I en den 28 mars 1914 dagtecknad promemoria förklarade chefen för fortifikationen, att den del av Kungsängen, varom dittills varit fråga och som å en promemorian bilagd kartskiss utmärkts inom gröna begränsningslinjer, vore behövlig under förutsättning att endast flygskolan förlades till Kungsängen, men att därest såsom dåmera ifrågasatts ett helt fälttelegrafregemente skulle dit förläggas, en ännu större del av Kungsängen behövde tagas i anspråk, vilken del å kartskissen betecknats med röda begränsningslinjer.

Lantbruksinstitutets skrivelse den 3 april 1914.

Med anledning härav upplyste styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut i skrivelse den 3 april 1914, att den förra delen innefattade 85 hektar och den senare 145 hektar samt anförde vidare:

'Alternativ I.

Beträffande detta vill styrelsen till en början framhålla, att de i den nya promemorian angivna gränserna ställa sig vida ogynnsammare för Ultuna egendom än de förut ifrågasatta. Dels gäller det nu en avsevärt större areal än enligt föregående förslag, dels skulle den återstående ägofiguren bliva ännu olämpligare, och särskilt äro olägenheter att befara därav, att den nuvarande körvägen från Ultuna till Kungsängen skulle till en längd av mera än 700 meter falla inom flygfältets område. Kunde flygfältet förskjutas längre mot norr, skulle dessa olägenheter i väsentlig mån minskas. En sådan förskjutning synes styrelsen vara genomförbar utan alltför stora svårigheter. Strax norr om, ehuru icke omedelbart gränsande intill Kungsängen, finnas nämligen staten tillhöriga Hovstallängar, av vilka det område, som ligger mellan stora landsvägen och Fyrisån, utgör omkring 31 hektar. Dessa Hovstallängar äro utarrenderade i små lotter på samma villkor som de söder om Kungsängen

belägna, vilka föreslagits till utbyte mot Kungsängsjorden. De norra Hovstallängarna skiljas från Kungsängen genom ett mellanliggande område av cirka 9,4 hektar, därav 7 hektar utgöra Vaksala kyrkoherdeboställes ängsteg och den återstående delen om 2,4 hektar, benämnd Vaksala kyrkobys Kungsängsteg, nu befinner sig i enskild ägo, och torde förvärvandet av nämnda ängslotter genom ägoutbyte eller köp ej behöva möta större svårigheter.

Då ej obetydligt utrymme torde komma att erfordras för uppförande av kaserner och andra byggnader, vill det synas styrelsen, som om det ovan nämnda området skulle lämpa sig vida bättre till detta speciella ändamål än Kungsängsjorden, då marken å det förstnämnda är av fastare och torrare beskaffenhet, och då detta område ligger närmare staden samt omedelbart intill stora landsvägen vid dennas korsning med statsbanan.

Skulle emellertid det egentliga flygfältet, även efter eventuell förskjutning mot norr, komma att med någon del överskjuta vägen mellan Ultuna och Kungsängen, bleve det nödvändigt att anlägga ny väg längs denna vinkel, och torde sådan väganläggning lämpligen utföras i sammanhang med flygfältets planering samt ingå i kostnaderna härför, på grund varav styrelsen icke medtagit densamma i nedanstående beräkning. —

Den ersättning, styrelsen i skrivelse den 8 januari 1914 ifrågasatte för det då föreslagna områdets avstående, utgjordes dels av mark: 97,588 hektar av de södra Hovstallängarna, dels av anslag av omkring 30,000 kronor för genomförande av förbättringar å detta område. I bifogade utredning av godsägaren O. A. Berg och förvaltaren W. Melin är detaljerad redogörelse lämnad angående dessa kostnader, och anser styrelsen, som i huvudsak ansluter sig till nämnda utrednings resultat, att för de förut anförda förbättringarnas verkställande böra beräknas följande belopp:

för rensning och fördjupning av avlopps- och mindre diken	3,000: —
för anläggning av vägar	3,000: —
för uppförande av fyra stolplador	12,000: —
för konstgödsel till i medeltal 50 hektar per år under 8 år à 30 kronor per hektar	12,000: —
eller tillsammans kronor	30,000: —

Med hänsyn därtill att Kungsängsgården efter det ifrågasatta jordutbytets verkställande erhåller en synnerligen ofördelaktig ägofigur och

till följd härav blir mera svårskött, behöva emellertid jämväl nya arbetarebostäder uppföras, för vilka kostnaden enligt utredningen skulle belöpa sig till omkring 12,000 kronor.

Hela behovet av anslag skulle sålunda enligt detta alternativ bliva 42,000 kronor.

Alternativ II.

Den enligt alternativ I ifrågasatta arealen utgör, såsom redan anförts, omkring 85 hektar, därav cirka 63 hektar åker och 22 hektar äng. Härtill skulle enligt alternativ II komma omkring 60 hektar, därav inemot 20 hektar åker och 40 hektar äng. Härigenom skulle sålunda, även med tillägg av de södra Hovstallängarna, en betydlig förminskning inträda i fråga om Kungsängens ägoareal, och särskilt skulle all ängsmark borttagas, vilket såväl för Kungsängen som för huvudgården skulle bliva till allra största olägenhet, enär dessa ängar utgöra den huvudsakliga betesmarken för ett betydande antal djur från båda gårdarna. Styrelsen måste på grund härav vara betänkt på att, såvitt möjligt i närheten av Ultuna, söka bereda ersättning härför i form av annan ängs- eller betesmark, men på grund av den knappt tillmätta tiden kan styrelsen icke för närvarande förebringa utredning över, huru och var sådan mark skulle kunna förvärvas, utan vill inskränka sig till att hemställa, att ett belopp av 25,000 kronor ställes till styrelsens förfogande för att användas till sådant inköp. Då kostnaderna i övrigt skulle bliva desamma som enligt alternativ I, bleve hela behovet av anslag 67,000 kronor.

Även beträffande detta alternativ vill styrelsen betona nödvändigheten av att körväg mellan Ultuna och Kungsängen bibehålles. Enär styrelsen försport, att norra delen av Kungsängsområdet även i detta fall skulle användas för flygskolans övningar, torde möjlighet förefinnas, att vägen kan bibehållas huvudsakligen i sin nuvarande sträckning, och eljest måste körbar väg nyanläggas.

Styrelsen vill till slut framhålla, att även om Hovstallängarna lämnas i ersättning för mark, som är ifrågasatt att avstås, och även om de medel, som här ovan blivit upptagna, ställas till styrelsens förfogande, detta dock icke kan betraktas såsom fullgod ersättning. Såsom närmare framhållits i styrelsens skrivelser den 23 augusti 1913 och 8 januari 1914, kommer det ömsesidiga stöd, gårdarna Ultuna och Kungsängen hittills lämnat varandra och som för båda varit av utomordentligt stor betydelse, efter genomförande av vilket som helst av de föreslagna alternativen att i väsentlig grad minskas, varigenom förhållandena för båda

gårdarna med nödvändighet bliva så försämrade och försvårade, att det ekonomiska resultatet måste bliva avsevärt ogynnsammare än det hittills varit.'

Domänstyrelsens yttrande den 7 april 1914.

Domänstyrelsen upplyste i skrivelse den 7 april 1914, att *södra* skiftet av Uppsala Hovstallängar vore utarrenderat i 35 lotter, nr 22—56, till den 14 mars 1917 mot sammanlagt arrende av 4,742 kronor årligen samt att domänstyrelsen låtit domänintendenten friherre E. G. Leijonhufvud efter verkställd utredning i en tablå sammanföra de anspråk, som av vederbörande arrendatorer framställts för avstående från arrendena den 14 mars 1915. Domänstyrelsen har vidare anfört följande.

Enligt denna tablå hade arrendatorerna för avstående av själva marken fordrat 11,848 kronor 22 öre eller i medeltal för hektar och år 56 kronor 95 öre, varjämte arrendatorerna av lotterna nr 22, 23, 27 och 28, Carl Jansson, och av lotterna nr 24, 26 och 29, Ruben Jansson, fordrat ersättning enligt godemäns värdering för verkställt trädesbruk, höstsädes- och gräsfrösådd samt höstplöjning. För flyttning av en lada å arrendelotten nr 29 hade Ruben Jansson fordrat 100 kronor och för flyttning av en del andra lador hade begärts 4,250 kronor. Arrendatorn av lotterna nr 47, 48, 49 och 50, Lars Falk, hade gjort anspråk på ersättning för lösen av lador utan att precisera sina fordringsanspråk. Samtliga arrendatorer hade för avstående av marken uppställt som villkor att den avlämnades utan syn.

I anledning av Lars Falks begäran om lösen för lador ville domänstyrelsen meddela, att enligt instrumentet över år 1908 verkställd arrendeuppskattning å Uppsala Hovstalläng lotterna nr 47 och 48 saknade byggnader; att å lotten nr 49 funnes två sammanbyggda lador av stolpar och bräder, den ena med halmtak och den andra med spillertak; samt att å lotten nr 50 funnes, förutom en stugubyggnad av timmer, brädfodrad med tegeltak, en lada av timmer, stolpar och bräder under tegeltak, samtliga byggnader tillhörande arrendatorn.

Arrendatorn av lotterna nr 24, 26 och 29, Ruben Jansson, hade vid framställandet av sina fordringsanspråk till domänintendenten inlämnat en till domänstyrelsen ställd ansökning, däri han anhållit att få i enlighet med ett vid 1908 års arrendeuppskattning avgivet förslag lösa en tomt om 50 ar i östra hörnet av lotten nr 26, varå vore uppförda honom tillhöriga byggnader. Då en sådan tomt syntes kunna avsöndras och försäljas utan ringaste men för kronan eller Ultuna egendom, om ifrågavarande skifte bleve tillagt nämnda egendom, finge styrelsen överlämna denna ansökning med anhållan, att lantbruksstyrelsen ville bilägga

densamma dess utredning i förevarande fråga; och finge styrelsen tillika meddela, att vid meranämnda arrendeuppskattning förrättningsmännen, för den händelse att Hovstallängarna komme att försäljas, föreslagit, att en i östra hörnet av lotten nr 26 befintlig lägenhet, benämnd Grönvik, måtte med en areal av 50 ar avsöndras och mot en köpeskilling av 1,000 kronor försäljas till bemälde Ruben Jansson, som ägde å lägenheten uppförda två bostadshus samt bod och portlider.

Lantbruksstyrelsens yttrande.

Lantbruksstyrelsen har med skrivelse den 8 april 1914 överlämnat den verkställda utredningen och såsom eget yttrande åberopat innehållet i densamma.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen har i skrivelse den 6 maj 1914 anfört följande.

I fråga om det av fortifikationsdepartementet och chefen för fortifikationen till överlämnande åt lantförsvaret föreslagna området hade styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut, till vilken lantbruksstyrelsen anslutit sig, gjort gällande, att avträdandet av den för flygfält avsedda Kungsängsmarken med de av fortifikationschefen angivna gränserna skulle vara ogynnsamt för lantbruksinstitutet. Såsom befarade olägenheter hade styrelsen särskilt framhållit, att den nuvarande körvägen från Ultuna till Kungsängen skulle till en längd av mer än 700 meter falla inom flygfältets område, men skulle dock olägenheterna enligt styrelsens åsikt i väsentlig mån minskas, om flygfältet kunde förskjutas längre mot norr; och hade styrelsen ansett sådan förskjutning utförbar genom att till flygfältet lades dels ett område av de norr om Kungsängen, ehuru icke omedelbart till denna gränsande Hovstallängarna, som vore staten tillhöriga och av vilka det område, som låge emellan stora landsvägen och Fyrisån, omfattade 31 hektar, dels ock det emellan nämnda mark och Kungsängen befintliga området, omfattande 9,4 hektar, varav 7 hektar utgjorde Vaksala kyrkoherdeboställes ängsteg och 2,4 hektar vore i enskild ägo.

Med anmärkning, att markens användning såsom flygfält, vare sig därför toges i anspråk en större eller mindre del av det område, som å den vid chefens för fortifikationen promemoria den 28 mars 1914 fogade kartskiss utmärkts med gröna linjer, icke behövde föranleda flyttning av vägen eller annan åtgärd med densamma än igenfyllning av möjligen befintliga öppna diken och dessas förändring till täckdiken, ville arméförvaltningen meddela, att arméförvaltningen ej hade något att erinra mot den förskjutning av flygfältets läge, som styrelsen för lantbruksinstitutet föreslagit, under förutsättning att ifrågavarande områden av

Hovstallängarna och Vaksala kyrkoherdeboställes ängsteg samt det enskilda ägoområdet därför kunde förvärvas. Det enskilda ägoområdet emellan Kungsängen och Hovstallängarna vore, såsom arméförvaltningen inhämtat, beläget närmast Fyrisån, varför marken kunde antagas vara sank och ej lämplig såsom byggnadsplats. Fördenskull vore detta område, som, därest icke även den bredvid liggande kyrkoherdeboställets ängsteg åtkommes, endast kunde komma till användning som byggnadsplats, ensamt av mindre gagn. Men om mark omedelbart norr om Kungsängen till hela bredden emellan Fyrisån och stora landsvägen kunde erhållas, kunde det föreslagna området av Kungsängen minskas med ungefär motsvarande areal.

Någon utredning om kostnaderna för genomförandet av det nu utav styrelsen för lantbruksinstitutet framställda förslag förelåge icke. Men på grund därav att några byggnader, såsom arméförvaltningen inhämtat, ej förefunnes vare sig å det enskild person tillhöriga området eller å prästgårdsjorden och att, enligt vad av sistnämnda styrelses yttrande framginge, marken norr om Kungsängen vore mindre värdefull än Kungsängsmarken, torde kunna antagas, att kostnaderna ej skulle uppgå till de belopp, som lantbruksinstitutets styrelse och domänstyrelsen uppgivit för avstående utav den i chefens för fortifikationen promemoria omförmälda mark.

Därest Kungl. Maj:t skulle finna skäligt bestämma, att det av styrelsen för lantbruksinstitutet föreslagna område norr om Kungsängen skulle förvärvas för lantförsvaret, skulle sålunda antingen, för den händelse endast flygskolan skulle förläggas till Uppsala, det med gröna linjer omslutna områdets södra gräns kunna få motsvarande förflyttning norrut, eller, om det föreslagna fälttelegrafregementet i sin helhet skulle dit förläggas, det med röda linjer omslutna områdets södra gräns kunna få liknande förflyttning norrut. Under nämnda förutsättning föresloge därför arméförvaltningen, det Kungl. Maj:t täcktes dels, efter riksdagens medgivande, föreskriva, att ifrågavarande område om 31 hektar av Hovstallängarna skulle jämte erforderliga delar av Kungsängen överlämnas till lantförsvaret, dels ock förordna, att jämväl skulle till lantförsvaret, för att användas till flygfält och plats för därför erforderliga hangarer samt förråds- och verkstadsbyggnader eller ock därjämte till kasernplats och övningsfält för fälttelegrafregementet, avträdas den emellan Kungsängen och berörda Hovstallängar befintliga mark om 9,4 hektar, varav 7 hektar utgjorde Vaksala kyrkoherdeboställes ängsteg och 2,4 hektar tillhörde enskild person, mot ersättning, som finge bestämmas på sätt i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets avstående

för allmänt behov stadgades, varvid Kungl. Maj:t torde vilja framdeles förordna angående dispositionen av det belopp, som kunde varda bestämt såsom lösen för berörda ängsteg.

Om åter Kungl. Maj:t funne det förut föreslagna och å förberörda kartskiss utmärkta området, varom utredning nu förelåge och vilket för det ena och andra ändamålet vore synnerligen lämpligt, böra tagas i anspråk såsom flygfält eller såsom flygfält samt kasernplats och övningsfält för fälttelegrafregementet, torde Kungl. Maj:t om detta områdes överlämnande till lantförsvaret vilja avlåta nådig proposition till riksdagen.

I varje fall ville arméförvaltningen föreslå, att tillträdesdagen för lantförsvaret bestämdes till den 14 mars 1915. Det vore nämligen av vikt, att åtgärder snarast möjligt kunde vidtagas för markens iordningställande och flygskolebyggnaders uppförande.

Vidkommande de av styrelsen för lantbruksinstitutet och domänstyrelsen uppgivna ersättningsbelopp för överlämnandet av mark utav Kungsängen till flygfält eller till flygfält och område för fälttelegrafregementet, ansåge sig arméförvaltningen, ehuru beloppen vore oförutsett höga, ej kunna däremot framställa någon anmärkning, då beloppen vore bestämda efter sakkunnig utredning. Som större delen av marken även efter dess överlämnande till lantförsvaret kunde giva avkastning, som då komme att ingå till fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel, ansåge arméförvaltningen ersättningsbeloppen kunna gäldas av nämnda medel, vilka därtill lämnade tillgång, vadan något särskilt anslag för ändamålet icke syntes behöva äskas av riksdagen.

Domänstyrelsens yttrande den 26 maj 1914.

Ånyo hörd i ärendet har domänstyrelsen den 26 maj 1914 meddelat, *att* utav norra skiftet av Uppsala hovstalläng, som varit utarrenderad i 21 lotter, numera endast lotterna n:ris 1—4 och 7 med undantag av vissa för dubbelspåret Uppsala—Järva exproprierade områden samt n:ris 12—21 med en areal av tillhopa 38 hektar 53,90 ar tillhöra domänfonden, *att* dessa lotter nu äro utarrenderade till den 14 mars 1915, *att* åtgärder för deras disposition efter nämnda den 14 mars icke vidtagits, *att* lotterna n:ris 2, 13, 14 samt 17—19 äro obebyggda, *att* följande enskilde tillhöriga hus finnas, nämligen: å lotten nr 1 en lada, å nr 3 en lada, å nr 4 boningshus, fähus, lider, svinhus och vedbod, å nr 7 en lada, å nr 12 fähus med slakteri, två lider och en lada, å nr 15 en loge, å nr 16 loge och foderhus samt mindre bod, å nr 20 en mindre bod och å nr 21 en loge, *samt att* vid år 1908 verkställd uppskattning av Uppsala hovstalläng lotterna n:ris 1—4 och 7 med nämnda undan-

tag samt n:ris 12—21, efter ett pris av 3,600 kronor för hektar, saluvärderats till i runt tal 138,750 kronor och lotterna n:ris 22—56 eller hovstallängens södra skifte såsom jordbruksegendom åsatts ett försäljningsvärde av 173,700 kronor.

Mot förslaget att upplåta Uppsala hovstalläng eller delar därav till lantförsvaret och Ultuna lantbruksinstitut från och med den 14 mars 1915 har domänstyrelsen icke funnit något att erinra under förutsättning att utan kostnad för domänfonden uppgörelse träffades med arrendatorerna av södra skiftet om avstående av marken vid nämnda tidpunkt och att domänfonden bereddes ersättning med det belopp, som kunde anses motsvara värdet av den mark, som överlämnades; dock har styrelsen ånyo framhållit, att vid eventuell upplåtelse av södra skiftet till lantbruksinstitutet den å östra hörnet av lotten nr 26 befintliga lägenheten Grönvik torde kunna utan olägenhet för lantbruksinstitutet avskiljas med en areal av 50 ar och för domänfondens räkning hembjudas nuvarande innehavaren Ruben Jansson, som ägde därå varande bostadshus, till inlösen mot lägenheten åsatt försäljningsvärde, 1,000 kronor, i enlighet med nådiga kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar.

Infordrande av förslag till förläggning av Fälttelegrafkåren.

Sedan 1914 års senare riksdag, i enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag, *dels* beslutit, att Fälttelegrafkåren skall utvidgas, så att den kommer att bestå av stab, två fälttelegrafkompanier, ett radiotelegrafkompani, ett ballongkompani, ett flygmaskinskompani samt ett park- och ett tygkompani ävensom ett detachement i Boden, *dels ock* för uppförande av nytt kasernetablissemang för kåren, då densamma inom den närmaste tiden måste förflyttas från sin nuvarande förläggningsplats på det s. k. Mariebergsområdet invid Stockholm, beräknat ett belopp av 1,774,000 kronor, att utgå under åren 1916—1918, anmodade jag den 6 november 1914 arméförvaltningens fortifikationsdepartement att låta utarbeta och till lantförsvarsdepartementet inkomma med förslag till förläggning av Fälttelegrafkåren.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartements skrivelse den 16 december 1914.

Med anledning härav har fortifikationsdepartementet uti skrivelse den 16 december 1914 anfört följande:

Av de undersökningar, som verkställts angående den lämpligaste platsen för flygskolans förläggning, hade framgått, att denna skola eller den del av Fälttelegrafkåren, som omfattade flygmaskinskompaniet, borde förläggas till Uppsala. Fråga uppstode då, om Fälttelegrafkåren i dess helhet — frånsett detachementet i Boden — skulle förläggas

till samma plats eller om förläggningen skulle delas, så att flygskolan skulle förläggas till Uppsala och kåren i övrigt å annan plats, närmare bestämt å ifrågasatt plats å Järvafältet, väster om landsvägen till Uppsala å det område, som nu upptoges av Lilla Frösunda gård.

Det syntes fortifikationsdepartementet vara självfallet, att flygskolan icke borde skiljas från flygmaskinskompaniet i övrigt. Uti en tidigare framställning rörande upprättandet av en luftflotta hade jämväl chefen för generalstaben framhållit Uppsala, men ej Stockholm, såsom förläggningsort för luftskeppshall och luftskepp, hangarer samt flygmaskiner. Därav torde framgå, att bemälde chef ansåge flygmaskinskompaniet böra förläggas till Uppsala.

Om det således finge anses uppenbart, att flygmaskinskompaniet borde förläggas till Uppsala, återstode emellertid att avgöra, om även övriga delar av Fälttelegrafkåren — oavsett detachementet i Boden — skulle förläggas till Uppsala eller till Stockholm (Järvafältet). För den sistnämnda förläggningen, som tidigare varit avsedd, kunde otvivelaktigt talande skäl anföras, och chefen för kåren hade jämväl ansett, att denna borde förläggas till Stockholm. Departementet ansåge sig emellertid böra framhålla, att de av riksdagen beräknade medlen till kasernetablissemang för kåren, 1,774,000 kronor, vore beräknade under förutsättning av hela kårens — undantagande Bodendetachementet — förläggande å en och samma plats. Ehuru beräkningarna vore gjorda under antagande, att denna plats skulle bliva å Järvafältet, kunde de dock gälla även för förläggningen av hela kåren till Uppsala. Visserligen hade ej några grundundersökningar därstädes vidtagits och möjligen kunde befaras, att byggnadsgrunden där skulle kräva högre kostnader än å Järvafältet, men motsvarande besparingar kunde utan tvivel göras å planering m. m. Då således byggnadskostnaden vid hela kårens förläggning till Uppsala skulle uppgå till det för kasernetablissemang beräknade beloppet, vore att tillse, i vad mån nämnda belopp kunde vara tillräckligt även för de byggnader, som erfordrades, därest förläggningen delades mellan Järvafältet och Uppsala.

Vid sådan fördelning kunde kostnaderna för underofficers- och kasernbyggnader å Järvafältet nedbringas med 60,000 kronor, varjämte för hangarer beräknade 35,000 kronor bortfölle. Med motsvarande minskning av posten »oförutsedda utgifter» skulle kostnaden för etablissemanget å Järvafältet bliva 1,670,000 kronor, vilket belopp kunde genom användandet av redan nu å fältet befintliga byggnader ytterligare nedbringas med omkring 26,000 kronor till 1,644,000 kronor. För flygmaskinskompaniet i Uppsala måste uppföras underofficersbyggnad, ka-

sernbyggnad, byggnad för 3 spiltor, 2 fordon, 6 automobiler och 9 motorcyklar, verkstadsbyggnad, hangarer, avträden och uthusbyggnader, vartill komme planering och stängsel, yttre rörledningar och elektrisk belysning. Sammanlagda kostnaderna härför hade beräknats till 242,000 kronor. Kårens mellan Järvafältet och Uppsala delade etablissemang skulle således betinga en kostnad av tillhopa (1,644,000 + 242,000 =) 1,886,000 kronor eller (1,886,000 — 1,774,000 =) 112,000 kronor mera, än riksdagen för kasernetablissemang beräknat. Om Kungl. Maj:t beslöte den nu omhandlade delade förläggningen, syntes sistnämnda belopp kunna, efter riksdagens medgivande, anvisas från lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Vid beräkning av kostnaderna i ena och andra fallet hade hänsyn icke tagits till kostnader för mark. De utgifter härför, som för förläggningen till Uppsala vare sig av hela kåren eller endast av flygmaskinskompaniet erfordrades, kunde, såsom arméförvaltningen i sin förutnämnda skrivelse den 6 maj 1914 framhållit, i sin helhet gäldas av fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel.

Vidkommande omfattningen av den erforderliga marken åberopade fortifikationsdepartementet arméförvaltningens nyssnämnda skrivelse samt förordade, att, i enlighet med vad jämväl styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut och lantbruksstyrelsen uttalat, norra skiftet av Uppsala hovstalläng och den söder därom befintliga dels enskild person och dels Vaksala kyrkoherdeboställe tillhöriga mark jämte delar av Ultuna kungsäng för lantförsvaret förvärvades. Departementet vidhölle sålunda sin förut gjorda anhållan i fråga om markförvärvet.

Beträffande utarbetandet av förslag till förläggning ansåge sig fortifikationsdepartementet icke för närvarande kunna därom vidtaga mera utredning, än vad enligt det ovan anförda åstadkommits, utan avvaktade departementet Kungl. Maj:ts beslut i förläggningsfrågan. Sedan bestämt blivit, om hela Fälttelegrafkåren, utom Bodendetachementet, skulle förläggas till Uppsala eller om endast flygmaskinskompaniet skulle dit förläggas och för övriga delar byggas å Järvafältet, komme departementet att efter omständigheterna utarbeta fullständigt förslag.

Chefen för generalstaben.

Uti infordrat yttrande den 18 februari 1915 har chefen för generalstaben förklarat sig icke kunna förorda den ifrågasatta förflyttningen av Fälttelegrafkåren till Uppsala, enär en förläggning dit vore förenad med alla de olägenheter, som kårens nuvarande förläggning till Stock-

holm innebure, utan att medföra denna förläggnings — särskilt i utbildningshänseende — högst betydande fördelar. Fälttelegrafkårens huvuddel borde fortfarande såsom hittills vara förlagd till Stockholm. De med kåren tillsvidare förenade ballong- och flygmaskinskompanierna kunde däremot utan olägenhet förläggas till annan ort än kårens huvuddel. Uti särskild skrivelse av samma dag har chefen för generalstaben närmare utvecklat skälen för denna sin uppfattning.

Chefen för fortifikationen.

Chefen för fortifikationen har härefter i särskild skrivelse den 22 februari 1915 avgivit infordrat yttrande i ärendet samt därvid upptagit till bemötande de särskilda invändningar, som blivit framställda mot att förlägga Fälttelegrafkåren i dess helhet till Uppsala. De olägenheter, som ansåges vara förenade med en sådan förläggning, syntes chefen för fortifikationen böra och kunna ej oväsentligen reduceras. Därmed ville dock bemälde chef ej hava sagt, att det ej syntes även honom vara i vissa avseenden fördelaktigast, om hela kåren kunnat förläggas till Järvafältet. Då emellertid, enligt chefens för generalstaben förut uttalade mening, flygväsendets lämpligaste förläggningsort vore Uppsala, och då för övrigt ett fullgott flygfält ej kunde erhållas inom Järvafältet, borde ju flygmaskinskompaniet förläggas till Uppsala. Att dit även förlägga ballongkompaniet, som chefen för generalstaben syntes förutsätta vara meningen, hade hittills ej varit på tal och torde ej heller böra ske annat än i samband med hela kårens ditförläggning. Då emellertid bemälde chef motsatte sig detta senare alternativ, komme det för förläggningsortens slutgiltiga bestämmande att bero på, huruvida Kungl. Maj:t ansåge de anförda skälen mot hela kårens förläggning till Uppsala väga mera, än den med delad förläggning ovillkorligen förenade ökade kostnaden.

Departementschefen.

I särskild skrivelse den 5 juni 1913 har chefen för generalstaben förklarat, att Uppsala av vissa skäl bör utgöra centralpunkten för arméns flygväsende i vad det avser södra Sverige. Vid sådant förhållande torde avgörande betydelse icke böra tillmätas de betänkligheter, som av styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut uttalats mot upplåtande till flygfält av viss mark, som av sakkunnig myndighet anses vara därtill synnerligen lämplig. Jag anser mig allså böra förorda, att Fälttelegrafkårens flygmaskinskompani förlägges till närheten av Uppsala.

Då Fälttelegrafkårens kasernetablissemang inom de närmaste åren måste förflyttas från dess nuvarande plats å det s. k. Mariebergsområdet invid Stockholm, har emellertid fråga uppstått, huruvida icke

kåren i dess helhet lämpligen borde förläggas till Uppsala i stället för, såsom förut varit avsett, till Järvafältet. Enligt vad fortifikationsdepartementet uppgivit, skulle i dylikt fall nytt kasernetablissemang för kåren kunna uppföras för den av riksdagen härför beräknade kostnaden, 1,774,000 kronor, medan däremot en delad förläggning av kåren skulle medföra en ökning av byggnadskostnaden med 112,000 kronor.

Såsom ovan nämnts, har chefen för generalstaben, med hänsyn till därmed förenade olägenheter, icke ansett sig kunna förorda en förläggning till Uppsala av kåren i dess helhet. Chefen för fortifikationen åter har ansett, att de framhållna olägenheterna både böra och kunna icke oväsentligen reduceras. Vid övervägande av de olika skäl, som kunna andragas till förmån för det ena eller andra alternativet, har jag emellertid kommit till den uppfattningen, att Stockholm och Uppsala torde såsom förläggningsorter i stort sett få anses vara fullt likvärdiga. Vid sådant förhållande och då en förläggning av enbart flygmaskinskompaniet till Uppsala skulle medföra avsevärt ökade kostnader, finner jag mig böra tillstyrka, att kåren i dess helhet förlägges till Uppsala. Jag tillåter mig i detta sammanhang meddela, att Uppsala stad förklarat sig villig att kostnadsfritt för kronan till gränsen för kasernetablissemanget framdraga ledningar för vatten, avlopp, gas och elektriskt ljus ävensom att för Fälttelegrafkårens räkning tillhandahålla vatten, gas och elektrisk ström till pris, ej överstigande vad staden betingade sig av andra större avnämare.

Över de områden, vilka ifrågasatts såsom flygfält, respektive övningsfält, för kåren, har jag låtit uppgöra karta, som torde få bifogas statsrådsprotokollet för denna dag. Å kartan hava med fulldragna gröna, respektive röda, linjer utmärkts de av chefen för fortifikationen i promemorian den 28 mars 1914 angivna områden. Det synes mig emellertid lämpligt, att övningsfältet i enlighet med styrelsens för Ultunas lantbruksinstitut önskan, mot vilken arméförvaltningen icke haft något att erinra, förskjutes norrut in på norra skiftet av Uppsala hovstalläng. Det läge, övningsfältet härvid skulle erhålla, har, efter överläggning med chefen för fortifikationen, å kartan angivits med fulldragna blåa begränsningslinjer.

Såsom av kartan framgår, skulle vid nämnda förskjutning norrut komma att av hovstallängens norra skifte tagas i anspråk för övningsfältet de under domänstyrelsens förvaltning stående lotterna nr 1—4, 7 och 12—21 med en areal av tillhopa 38,5390 hektar. Som förut nämnts, tilländagår arrendetiden för dessa lotter den 14 innevarande månad. Emellertid har Kungl. Maj:t den 5 nästlidna februari anbefallt domänstyrelsen att på de för kronan förmånligaste villkor, som kunna

betingas, ombesörja ifrågavarande ägolotters skötsel och vård under ett år till den 14 mars 1916. Vid denna tidpunkt torde lotterna lämpligen böra överflyttas till lantförsvaret. I enlighet med vad riksdagen förut i liknande fall medgivit, torde överflyttandet böra ske mot den ersättning Kungl. Maj:t kan bestämma eller efter motsvarande nedskrivning i statens domäners fond.

För att erhålla det nu av mig förordade övningsfältet måste emellertid ytterligare dels exproprieras Vaksala kyrkoherdeboställes ängsteg och Vaksala kyrkobys Kungsängsteg dels ock till lantförsvaret — lämpligen den 14 mars 1916 — överflyttas den del av den under Ultuna lantbruksinstitut lydande Kungsängen, som faller inom de fulldragna blåa begränsningslinjerna å kartan och som enligt verkställd beräkning utgör 86 hektar.

Sistnämnda areal skiljer sig föga från den, som i chefens för fortifikationen promemoria den 28 mars 1914 avsetts i alternativ I, och billigheten synes därför kräva, att styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut, på sätt arméförvaltningen, i händelse av nyssnämnda alternativs godkännande, tillstyrkt, i vederlag för området ej mindre tillerkännes en kontant ersättning av 42,000 kronor än även får åt sig överlämnat södra skiftet av Uppsala hovstalläng. Härvid torde dock, såsom domänstyrelsen framhållit, lägenheten Grönvik om 50 ar böra undantagas och mot en köpeskilling av 1,000 kronor försäljas till Ruben Jansson, som äger å lägenheten varande bostadshus.

Även nyssnämnda skiftes överlämnande torde böra ske den 14 mars 1916 och mot den ersättning Kungl. Maj:t kan bestämma eller efter motsvarande nedskrivning i statens domäners fond. Då emellertid detta skifte är utarrenderat till den 14 mars 1917, måste arrendatorerna hållas skadeslösa, för det de innan arrendetidens utgång avträda arrendet. Kostnaderna härför torde enligt verkställd beräkning komma att uppgå till omkring 10,300 kronor.

De av mig tillstyrkta ersättningsbeloppen kunna gäldas av arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen, från vilka medel jämväl torde kunna utgå expropriationslösen för nämnda båda ängstegar. Något anslag för dessa ändamål skulle således icke behöva äskas av riksdagen. Däremot bör den av mig föreslagna ändringen i fråga om användningen av vissa staten tillhöriga jordar icke äga rum utan riksdagens samtycke.

I anslutning till vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes förslå riksdagen medgiva,

att den 14 mars 1916 till lantförsvaret, för att användas till förläggningsplats och övningsfält för Fälttelegrafkåren, överlåtas dels från

domänstyrelsen de under styrelsens förvaltning varande lotterna nr 1—4, 7 och 12—21 om tillhopa 38,5390 hektar av norra skiftet av Uppsala hovstalläng, dels ock från Ultuna lantbruksinstitut den del av Kungsängen, som faller inom de å omförmälda, vid statsrådsprotokollet fogade karta angivna fulldragna blåa linjerna och i areal innehåller 86 hektar,

att, såsom vederlag för sistnämnda överlåtelse, utöver viss gottgörelse i penningar, till Ultuna lantbruksinstitut den 14 mars 1916 från domänstyrelsen överlåtes södra skiftet av Uppsala hovstalläng, med undantag dock för därå befintliga lägenheten Grönvik, som med en areal av 50 ar torde för domänfondens räkning få till Ruben Jansson, som äger därå befintliga byggnader, försäljas för en köpeskilling av 1,000 kronor,

samt att nyssnämnda överlåtelser från domänstyrelsen må ske mot den ersättning, Kungl. Maj:t kan bestämma, eller efter motsvarande nedskrivning i statens domäners fond.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ur protokollet:

H. J. Th. Beskow.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri, 1915.

KARTA

öfver

UPPSALA HOFSTALLÄNG, ULTUNA KUNGSÄNG SAMT VAKSALA KYRKBY ÄNG

I DANMARKS SOCKEN, VAKSALA HÄRAD, UPPSALA LÄN.

Förminskad efter en år 1914 af distriktslandtm. I. Hj. Schönström upprättad karta.

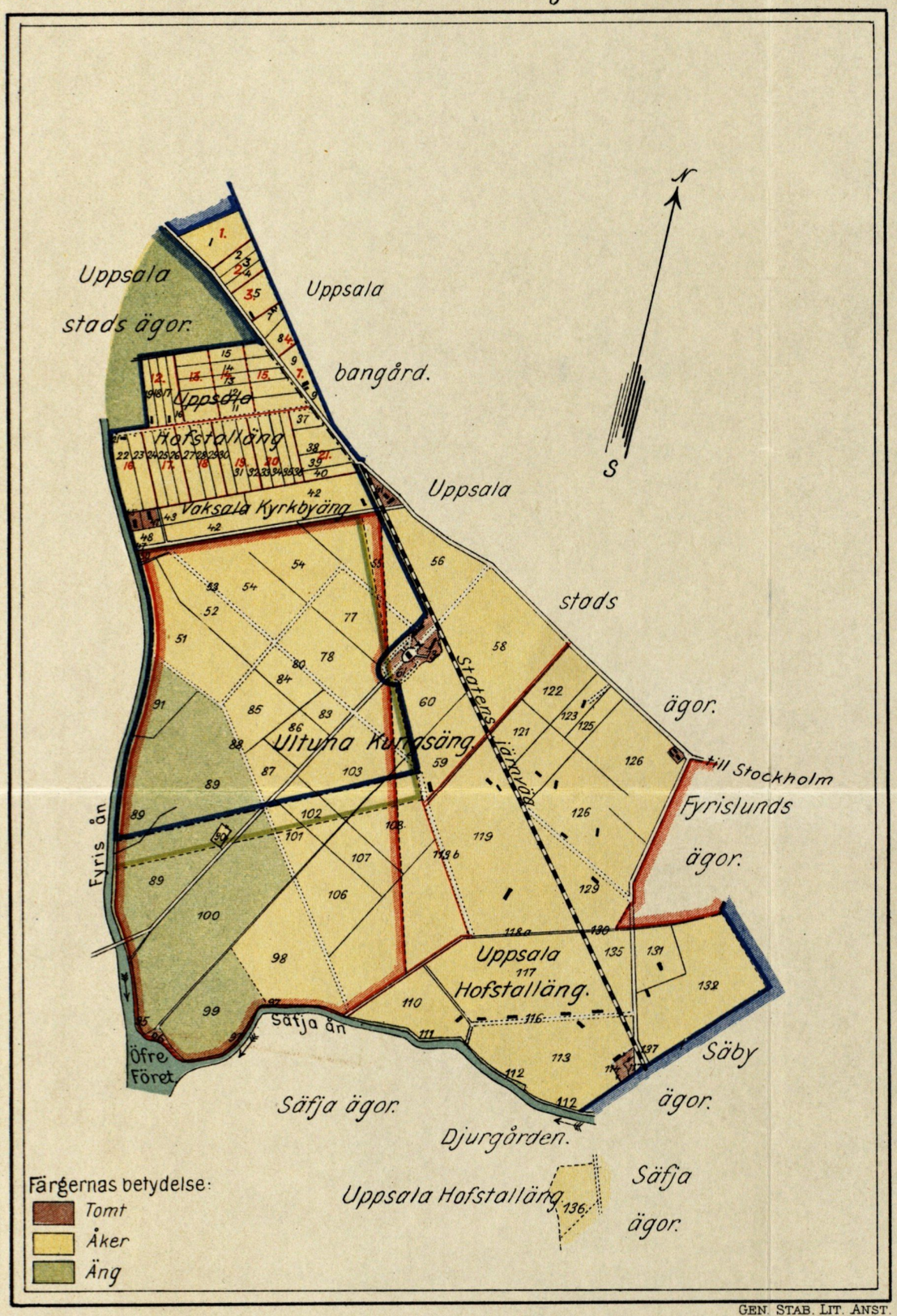

GEN. STAB. LIT. ANST.

SKALA 1:20,000

0 500 1000 1500 m.